DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)
16. december 1987 *

I sag 178/86,

Mariette Turner, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved advokat Georges Vandersanden, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat J. Biver, 2, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis, som befuldmægtiget, bistået af advokat Philippe Mihail, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af afgørelsen af 19. september 1985, der indeholder den endelige bedømmelse af sagsøgeren for perioden 1981-1983, og om, at der tilkendes sagsøgeren erstatning, dels som følge af den forsinkede udfærdigelse af den nævnte bedømmelse, dels som følge af undladelsen af at udfærdige bedømmelser for årene 1977-1981, og endelig om, at der tilkendes sagsøgeren en symbolsk erstatning på 1 BFR for den tort, hun har lidt, fordi den klage, hvori hun krævede bedømmelsen for perioden 1981-1983 ændret, ikke blev besvaret,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. Bosco, dommerne R. Joliet og F. Schockweiler,

generaladvokat: J. L. da Cruz Vilaça
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

* Processprog: Fransk.

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 2. juli 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 7. oktober 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 17. juli 1986, har Mariette Turner, tjenestemand ved Kommissionen, anlagt sag, hvori hun har nedlagt påstand om annullation af afgørelsen af 19. september 1985, som indeholder den endelige bedømmelse af hende for perioden 1981-1983, og om, at der tilkendes hende erstatning, dels som følge af den forsinkede udfærdigelse af den nævnte bedømmelse, dels som følge af undladelsen af at udfærdige bedømmelser for årene 1977-1981, og endelig om, at der tilkendes hende en symbolsk erstatning på 1 BFR for den tort, hun har lidt, fordi den klage, hvori hun krævede bedømmelsen for perioden 1981-1983 ændret, ikke blev besvaret.

2 Ved skrivelse af 19. september 1985 udfærdigede generaldirektøren for Personale og Administration i sin egenskab af appelbedømmer den endelige bedømmelse for perioden 1981-1983 af Mariette Turner, der arbejder som rådgivende læge i Afregningskontoret for Sygeforsikringen (GD IX).

3 Kommissionen har erkendt, at den nævnte bedømmelse blev udfærdiget med cirka ni måndersforsinkelse, og at de deri indeholdte analytiske vurderinger afviger fra vurderingerne i den foregående bedømmelse.

4 Den seneste bedømmelse, der kan tjene som sammenligningsgrundlag, er bedømmelsen for perioden 1975-1977, hvor Mariette Turner var ansat i lægetjenesten (GD IX). Der foreligger ingen bedømmelse for perioden 1977-1979 og 1979-1981. For perioden 1977-1979 udfærdigede Kommissionen ingen bedømmelse i stedet for den, som Domstolen annullerede ved dom af 21. marts 1985 (sag 263/83, Sml. 1985, s. 93). Med hensyn til perioden 1979-1981 aftalte Kommissionen med Mariette Turner, at der ikke skulle udfærdiges nogen bedømmelse. Ved

dom af 9. juli 1981 (forenede sager 59 og 129/80, Sml. 1981, s. 1883) annullerede Domstolen afgørelsen om forflyttelse af sagsøgeren til en ny afdeling for socialmedicin under lægetjenesten og den efterfølgende afgørelse om at forflytte hende til en stilling under GD XII, »Forskning, Videnskab, Uddannelse«. Kommissionen fandt det følgelig vanskeligt at udfærdige en bedømmelse for perioden 1979-1981, idet der ifølge Domstolens dom ikke var overensstemmelse mellem de arbejdsopgaver, sagsøgeren havde fået overdraget, og dem, der burde have været overdraget hende.

5 Det bemærkes endvidere, at der i den vejledning i bedømmelse af tjenestemænd, som Kommissionen vedtog den 27. juli 1979 til gennemførelse af vedtægtens artikel 43, skete en ændring af betegnelserne for bedømmelsens analytiske vurderinger. Således indførtes vurderingerne »udmærket, meget godt, godt, passabelt, utilfredsstillende« i stedet for »over gennemsnittet, normal, under gennemsnittet«.

6 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder og parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmøderapporten.

Annullationspåstanden

7 Som sit første anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen har udfærdiget bedømmelsen af hende for perioden 1981-1983 efter udløbet af de i »bedømmelsesvejledningen« fastsatte frister.

8 Hertil bemærkes først, som Domstolen har fastslået i dommene af 1. juni 1983, Seton mod Kommissionen, forenede sager 36, 37 og 218/81, Sml. 1983, s. 1789, præmisserne 13 og 14 og af 21. marts 1985 (jfr. ovenfor, præmis 16), at en med forsinkelse udfærdiget bedømmelse kun skal annulleres, hvis forsinkelsen har været til skade for den pågældende tjenestemand.

9 Det bemærkes endvidere, således som det fremgår af dommen af 6. februar 1986 (Castille mod Kommissionen, forenede sager 173/82, 157/83 og 186/84, Sml. 1986, s. 497, præmisserne 35 og 36), at en sådan forsinkelse blandt andet kan være til skade for den pågældende tjenestemand, såfremt der i den periode, hvor bedømmelsen endnu ikke forelå, burde være truffet en positiv beslutning vedrørende ham, som f. eks. en forfremmelse, og at det ikke påhviler tjenestemanden at bevise, at der er årsagssammenhæng mellem den omstændighed, at en sådan beslutning ikke er truffet og den omstændighed, at bedømmelsen ikke foreligger.

10 I den foreliggende sag har sagsøgeren imidlertid blot hævdet, at den forsinkede udfærdigelse af hendes bedømmelse har skadet hendes normale karriereforløb, men ikke nærmere redegjort for på hvilken måde. Hun har således ikke anført nogen beslutning vedrørende hendes karriereforløb, der burde være truffet i den periode, hvor bedømmelsen endnu ikke forelå. Hendes første anbringende kan følgelig ikke lægges til grund.

11 Som sit andet anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen ikke har overholdt sin forpligtelse i henhold til »bedømmelsesvejledningens« artikel 5, stk. 2, hvorefter enhver ændring af den analytiske vurdering i forhold til den foregående bedømmelse skal begrundes.

12 Ved skrivelse af 19. september 1985 stadfæstede appelbedømmeren for perioden 1981-1983 sine analytiske vurderinger, der var ringere end de analytiske vurderinger i bedømmelsen for perioden 1975-1977. Han understregede, at han »grundigt havde gennemgået den foregående bedømmelse for perioden 1975-1977«, men at »der [måtte] tages hensyn til, at det bedømmelsessystem, der anvendtes på det tidspunkt, ikke var helt det samme, og navnlig til, at [sagsøgeren] siden den 20. oktober 1981 havde fået overdraget andre arbejdsopgaver«.

13 Det fremgår af denne bemærkning, at appelbedømmeren ikke har begrundet ændringen af de analytiske vurderinger i forhold til den foregående bedømmelse, men alene herved henvist til omstændigheder, der efter hans opfattelse gjorde det umuligt at give en sådan begrundelse.

14 Til den første del af appelbedømmerens bemærkning, dvs. ændringen af bedømmelsessystemet i 1979, bemærkes, at Domstolen i ovennævnte dom af 6. februar 1986 (præmis 27) fastslog, at den forpligtelse, der påhviler Kommissionen i henhold til »bedømmelsesvejledningens« artikel 5, stk. 2, ikke herved er sat ud af kraft.

15 Med hensyn til den anden del af appelbedømmerens bemærkning, dvs. den ændring af sagsøgerens arbejdsopgaver, der skete med virkning fra den 20. oktober 1981, bemærkes, at Kommissionen ved behandlingen af sag 266/82 (Turner mod Kommissionen, Sml. 1984, s. 1) anførte, at den havde placeret sagsøgeren i en stilling, som kun kunne beklædes af en læge, og hvor arbejdet fortrinsvis indebar udøvelse af praktisk lægegerning. Sagsøgerens tidligere arbejdsopgaver i lægetjenesten og de nye arbejdsopgaver i Afregningskontoret må herefter antages at være praktisk taget de samme. Kommissionen kan følgelig ikke gøre gældende, at sagsøgerens arbejdsopgaver er ændrede, for således i denne sag at unddrage sig forpligtelsen til at begrunde enhver ændring af de analytiske vurderinger.

16 Ganske vist medførte ændringen af sagsøgerens arbejdsopgaver, at det ikke er den samme person, som har udfærdiget den omtvistede bedømmelse og den foregående bedømmelse, der skal tjene som sammenligningsgrundlag. Som sagsøgeren imidlertid med rette har understreget, indebærer reglerne om høring i »bedømmelsesvejledningen«, at både bedømmeren og appelbedømmeren kan tage kontakt med de tidligere bedømmere og således danne sig et bedre indtryk af, hvorledes den pågældende tjenestemand har udført sit arbejde. Den omstændighed, at bedømmeren ikke er den samme, kan herefter heller ikke bevirke, at Kommissionen fritages for sin forpligtelse til at begrunde enhver ændring af de analytiske vurderinger.

17 Der er i den foreliggende sag ganske vist forløbet fire år mellem det tidsrum, den omtvistede bedømmelse vedrører, og det tidsrum, der er grundlaget for den bedømmelse, der skal tjene som sammenligningsgrundlag. Når imidlertid henses til, at sagsøgerens tidligere og nye arbejdsopgaver stort set er de samme, og til, at bedømmerne for perioden 1975-1977 og 1981-1983 kan tage kontakt med hinanden, kan Kommissionen ikke påberåbe sig denne særlige omstændighed som støtte for ikke at overholde sin begrundelsespligt. I øvrigt har Kommissionen i skrivelsen af 19. september 1985 selv erkendt, at det er bedømmelsen for perioden

1975-1977, som i den foreliggende sag er sammenligningsgrundlag med henblik på anvendelsen af »bedømmelsesvejledningens« artikel 5, stk. 2.

18 Kommissionen har anført, at en tilsidesættelse af den i »bedømmelsesvejledningens« artikel 5, stk. 2, fastsatte forpligtelse må sidestilles med en procedurefejl, som i henhold til Domstolens faste praksis kun påvirker bedømmelsens gyldighed, hvis den viser sig at være skadelig for den pågældende tjenestemand. Hertil bemærkes, at denne begrundelsespligt skal sikre, at tjenestemanden får kendskab til baggrunden for ændringen af de analytiske vurderinger, kan forvisse sig om, at de anførte faktiske omstændigheder er korrekte, og i kraft af sin ret til at blive hørt fremkomme med sine bemærkninger til den givne begrundelse. En bedømmelse er behæftet med en væsentlig formmangel, når den manglende begrundelse udgør en tilsidesættelse af tjenestemandens ret til at blive hørt. Det er således uden betydning, om den pågældende tjenestemand under alle omstændigheder — altså selv om bedømmeren havde begrundet sine vurderinger — ikke havde kunnet forvente bedre analytiske vurderinger. Sagsøgerens andet anbringende må således lægges til grund.

Erstatningskravet

a) Den forsinkede udfærdigelse af bedømmelsen for perioden 1981-1983

19 Som allerede anført ovenfor bemærkes, at sagsøgeren ikke har kunnet bevise, at der i det tidsrum, hvor bedømmelsen endnu ikke forelå, kunne være truffet nogen for hende gunstig beslutning. Under de omstændigheder vil Kommissionen være at frifinde for sagsøgerens krav om erstatning for den forsinkede udfærdigelse af bedømmelsen for perioden 1981-1983.

b) Ingen bedømmelse for perioden 1977-1981

20 Sagsøgeren har anført, at den omstændighed, at der ikke foreligger nogen bedømmelse for perioderne 1977-1979 og 1979-1981, har været til skade for hende, idet hun herved har været afskåret fra at fremkomme med sine bemærkninger til en eventuel faglig kritik, og ikke har kunnet undgå den efterfølgende dårlige bedømmelse for perioden 1981-1983.

21 Den omstændighed, at der ikke foreligger nogen bedømmelse for perioden 1977-1979, kan ikke have påført sagsøgeren den skade, hun hævder. På det tidspunkt, da den ringere bedømmelse for perioden 1981-1983 blev udfærdiget, var der ikke tale om, at bedømmelsen for perioden 1977-1979 ikke forelå, idet denne først blev annulleret ved Domstolens ovennævnte dom af 21. marts 1985.

22 Selv om Kommissionen ikke har overholdt sin forpligtelse til inden for en rimelig frist at udfærdige en ny bedømmelse for perioden 1977-1979 til gennemførelse af ovennævnte annullationsdom, kan en sådan undladelse ikke medføre, at sagsøgeren tilkendes erstatning, når hun ikke nærmere har anført, hvorledes undladelsen har været til skade for hende.

23 Med hensyn til, at der ikke forelå nogen bedømmelse for perioden 1979-1981, bemærkes, at sagsøgeren som følge af ovennævnte annullationsdom af 9. juli 1981 erklærede sig indforstået med, at den ikke skulle udfærdiges. Hun bør selv bære følgerne heraf og kan således ikke med føje kræve erstatning for, at der ikke forelå nogen bedømmelse for den pågældende periode.

24 Kommissionen vil herefter være at frifinde for sagsøgerens krav om erstatning som følge af, at der ikke forelå nogen bedømmelse for perioden 1977-1981.

Kravet om en symbolsk erstatning på 1 BFR

25 Endelig har sagsøgeren nedlagt påstand om, at der tilkendes hende en symbolsk erstatning på 1 BFR for den tort, hun har lidt som følge af, at Kommissionen ikke har besvaret hendes klage, hvori hun krævede bedømmelsen for perioden 1981-1983 ændret.

26 Hertil bemærkes blot, at selve ordlyden af tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 2, afsnit 2, åbner mulighed for, at en klage eventuelt ikke er besvaret ved fristens udløb. I henhold til bestemmelsen anses dette som en stiltiende afvisning, der kan

gøres til genstand for et søgsmål i henhold til artikel 91, og kan følgelig ikke danne grundlag for, at der symbolsk tilkendes en erstatning på 1 BFR for lidt ideel skade.

Sagens omkostninger

27 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger. Ifølge samme artikels stk. 3, første punktum, kan Domstolen ophæve sagsomkostningerne helt eller delvis, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. I henhold til artikel 70 bærer institutionerne dog selv deres egne omkostninger i søgsmål anlagt af Fællesskabernes ansatte.

28 Det bemærkes, at sagsøgeren kun har vundet sagen med hensyn til én af sine fire påstande. Kommissionen bør følgelig kun betale en fjerdedel af sagsøgerens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

1) Bedømmelsen af sagsøgeren for perioden 1981-1983 annulleres.

2) I øvrigt frifindes sagsøgte.

3) Kommissionen betaler sine egne omkostninger og en fjerdedel af sagsøgerens.

Bosco Joliet Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. december 1987.

P. Heim
Justitssekretær

G. Bosco
Formand for Første Afdeling